જસમા ઓડણ

યાને

સિદ્ધરાજ જયસિંહનો સંવાદ.

એકાદશી કેરી રૂડી રાત રાણીને સ્વપ્નુ આવીયુંરે ટેક)
પાછલી રાતના પરોઢ રાણીએ રાજા જગાડીઓરે,
ઉઠ રાજા સરોવર ખોદાવ પાણીવીના તો પુરાયરેરે,
રાજા—કેઇ પેરે કરૂ રાણી આજ રસ્તો બતાવો તમ મુજનેરે,
રાણી—તેડાવે રાજા તારા દુધમલ ભાણેજ ઓડોને લખી
કાગદ મોકલેરે,
લેખક—બારસના દીનને બપોરે રાજાએ દુધમલ તેડાવીઓરે
ભાણેજ—શુરે પડ્યું છે મારૂ કામ મામા કહો મને આ સમેરે,
રાજા—પાટણમા પાણીની તાણ તેથી સરોવર ખોદાવવુંરે
ભાણેજ—કેટલા લખુ ઓ મામા ઓડ કેટલી લખુ ઓ મામા
ઓડણીરે,
રાજા—અધો લાખ લખો ભાણેજ ઓડ સવા લાખ લખો
ભાણેજ ઓડણીરે
રાણી—કાગળ આપો બારોટ હાથ જઇને એ જમાસને સોપજોરે
(બારોટ હાથમા કાગળ લઇ રસ્તો અજાણ્યો હોવાથી લોકોને)
પુછે છે

બારોટ—હળ ખેડતા ખેડુત કીયા છે જશમાબાઈના ઓરડારે
ખેડુત—હુતો ના જાણુ મારાવીરા આઘેરા જઈ ઘર પુછજેરે
લખક—બારોટ ત્યાથી ચાલ્યારે આગળ એટલે પનીયારી
સામી મળીરે
બારોટ—પાણીરે ભરની પનીઆર કયારે જસમાના ઓરડારે
પનીઆર—હુતો ના જાણુ મમવીર આઘેરા જઈ ઘર પુછજેરે
લખક—બારોટ ત્યાથી ચાલ્યારે આગળ બાળક શેરીએ
સામા મળયારે
બારોટ—શેરીમા રમતાઓ બાળ કયારે જસમાના ઓરડારે,
બાળક—ઉચી મેડીઓ આકાશ ગગન સાથે વાતો કરેરે
બારોટ તમો સુણોને આવાર તેતો જસમાના ઓરડારે
લખક—કાગદ આપ્યો જસમાને હાથે વાચી સહુને જણાવીયુરે
તળાવની સાભળી સર્વે ઓડો પાટણ ગયારે,
(બારોટને આવતા જોઈ સિદ્ધરાજે બારોટને પુછયુ)
રાજા—કમ બારોટ શુ સમાચાર લઇ આવ્યા,
બારોટ—બાપુ દતોડના ટકા સો ઓડ પાટણ આવી ગયા
રાજા—જસમા આવી છે કે નઈ તે જલદી કહો,
બારોટ—હા બાપુ હા જસમા પણ હાજર છે તે સાભળી,
રાજા—આજે મનમા ઘણો આનદ પામ્યો ને કહ્યુ કે જસમાને
મનાવો તો જીવને આનદ થાય તે સાભળી બારોટકહેછે

બારોટ—બાપુ જુઓ વલી અપસરા જવી મોહીની રહીતેજ.
રાજા—હે હે નીચને ત્યા પણ પ્રભુ આવાસ્તેના પગ કરે છે
આને જોઇને મારૂ હૃદય ચીરાઇ જાય છે એવુ કહી,
મુર્છા ખાઈ નીચેઢળી પડયો અને બેભાન થઇ સુઇ
ગયો તે જોઇ બારોટ કહે છે
બારોટ—ખમા ખમા માગ અન્નદાતાને વળી ખમા રાજાને
શાન્તી વળી ત્યારે ઉભો થઈ કહે છે
રાજા—પ્રધાનજી
દીવાન—જી મહારાજ શી આજ્ઞા છે
રાજા—બીજા ઓડોન ગામની બહાર ઉતારો આપો અને
જસમાને ગામની અંદર મારા મહેલના આવવા અ ના કરે (
દીવાન—જેવી હજુર સાહેબની મરજી એવુ કહી જસમાને રાજા
એ કહ્યા પ્રમાણે કહે છે પણ જસમા માન્તી નથી.
ત્યારે છેવટે રાજા આવીને સમજાવે છે
રાજા—રમીલી તારી આવી કોમળ કાયાને પાદરે પડી રહેવુ
યોગ્ય નથી માટે તુ તો મહેલમા ચાલ
જસમા—ઘેલા રાજાજી અમને ઓડોને મહેલમા રહેવુ ન
છાજે, વળી પોતાના પતિની સાથે હમેશા રહી તેમ
ની સેવાચાકરી ઉઠાવવી તે પતિવૃતા સતીઓનો ખરો
ધર્મ છે" માટે હુતો અહીજ રહીશ.

રાજા—સતી તુ મન ને જડ મુકી દે, તો તુ સુખી થઈશ
તને હુ મારી પટરાણી કરી માનીતી બનાવીશ

જસમા—રાજા આ તુ શુ બકે છે તારા મહેલમા તારી
રાણીઓને રાખ અને પટરાણી બનવી સોજ માણ

રાજા—સતી તુ આવા કાળુ પતીને તારી આવી કોમળ
કાયા સોપીને તેમા શુ આનદ માણે છે,

જસમા—તારા જેવા સુખી પુરૂષ પાસે રહી મોજ ઉડવા
કરતા પ્રભુએ મારૂ જેની સાથે પાનુ શોધ્યુ તેજ
૮ મારો પરમાત્મા છે, અને પતિવૃતા સતીઓનુ ખરૂ
સુખ તેમાજ સમાએલ છે, તારા રાજના રાજવઈભવે
પણ તેની આગળ તુચ્છ છે

રાજા—સતી નઈ માનો તો ફાયદો નઈ કાઢો
જસમા—બહેતર છે કે સતીઓને પોતાના શિયળ માટે મરવુ
પડે તો પણ તે પોતાના જાનની પરવા કરતી નથી,
લેખક—ત્યાર બાદ બેઉ જણા વચ્ચે પડેલા વાદવીવાદ

જસમા તથા સિદ્ધરાજના સંવાદ.

સેદ્ધરાજ—જસમા માટી થોડીરે ડપાડ ડેડોના લોક લળી જસેરે
જસમા—ઘેલા રાજા ઘેલુ મા બોલ (૨) અમારી કેડો લોઢે જડીરે
રાજા—જસમા તુ તો મહેલ પધાર (૨) ઓઢાડુ તને ચીર ચુંદડીરે,
જસમા—હિર ચીર રાજા તારી રાણીને પહેરાવ (૨) અમારે ઓડોને ભલા ચીથરા રે,
રાજા—જસમા તુ તો મહેલે પધાર (૨) પટરાણી હુ તો તને કરૂ રે
જસમા—પટરાણી રાજા તારી રાણીને બનાવ (૨) અમારે ઓડોને ભલા ઝુપડારે
સેદ્ધરાજ—જસમા મારા મહેલે પધાર જમવા આપુ ઘી ચુરમારે
જસમા—ઘી ચુરમા રાજા તારી રાણીને જમાડ અમારે ઓડોને સુકા ટુકડારે,
સિધરાજ—જસમા તુ તો કામ ન કરીશ કોમળ મુખ કરમાઇ જશે રે,
જસમા—ઘેલા રાજા એવું ના બોલ કામ કરી ખાવુ ગમેરે
સેદ્ધરાજ—જસમા તુ તો કહેવુ મારૂ માન તુજને હુ પટરાણી કરૂ રે
જસમા પટરાણી રાજા રાણીને બનાવ છાજેના પટરાણી ઓડનેરે

(સિદ્ધરાજ તથા જસમાનો ગરબો.

ગાજે પાટણપુરમા ગરવી ગુજરનો ધણીરે,
સાચો સબરો પેલો સોલંકી સિદ્ધરાજ
જેણે પ્રજા માટે વાવ કુવા બંધાવીઆરે,
મોટામાન સરોવર દેવળ ધમ વિશાળ
પોશી સવ પ્રજાને શત્રુ સવે નમાવીઆરે
તેણે પાટણ પાસે એક સરોવર આદયુંરે
ખોદે બાડા ત્યાતા માલવી ઓડ અનેક
નાખે મટોડા ઓડણો માથે લઇ પણુરે
પાળે વડની ડાળે ઝુલે બાળક પારણેરે
માટી લેતા જસમા ઝુલાવે નીજ બાળ
વળતા મુખડુ દેખી જાય કુવરને વારણેરે,
સાદે વેગે ફરતા રાજાએ દેખી પરીરે
જાતે રૂપાળી રંગીલી પરમ ચતુર,
પાસે જઇને રાજા કહે છે સુણ તુ સુદરીરે
સિદ્ધરાજ—માટી ભરવાને આ કોમળ કાયા કરી નથીરે,
પાળે બેસીને રીજવ તુ તારા બાળ
બીજી ઓડણો છો કામ કરે તારી વતી,
જસમા—જસમા કહે છે રાજા કામ કરી ખાવુ ગમેરે

મુજને એવી રહેણા વાધે અ ગમા રોગ
મારા નવરા ફડાકા બેઠે નવ નાઠે કદીરે,
સિદ્ધરાજ—જસમા જંગલમા વસવાને તુ સરજી નથીરે
મારા નગર તણા તુ આવીને જો નોક,
પાટણપૂરની શોભા હુ તુજને શુ કહુ કથીરે
જસમા—નગરે અંધારી શેરીને ઉચી મેડીઓરે,
તમા માણસ આડે ચાલ્યાનો નહી માગ,
જાણે ઉનાળે ઉભરાતી દેખુ કીડીઓરે,
સિદ્ધરાજ—જસમા માણસ બહુ દેખીને શુ ઘેલી બનીરે,
તારા હલકા મનમાં ઉઠે હલકા ઘાટ,
ન કળે ખાખરની ખીસકોલી સાકર સ્વાદનેરે—
જસમા—રાજા મેલા મન માણસના મેલા શહેરનારે,
મેલી ગલીઓમા મારે દુર્ગંધ,
મેલા ઝેર તણા જીવો તે જીવે ઝેરમારે
સિદ્ધરાજ—જસમા રાજાના દરબારો ને દીઠા નથીરે,
તેમાં બાગ બગીચા ખીલે ફુલ ગુલાબ,
મોટા હોજ ફુવારા ઉડે અતિશે જોસથીરે
જસમા—રાજા જંગલ આગળ બગીચા ધુળ છે રે,
જેવો સુરજ આગળ તારાનો ચળકાટ,
મારા જંગલની મોજો તો મોઘે મુલ છે રે

સિદ્ધરાજ—જસમા જંગલની વાતો તું આજ વિસારજે
મીઠા નગરા ને સાગરની કેરા સુર,
ગાયન સુણવાને કાજે તું મહેલ પધારજેરે,
જસમા—રાજા નવ રીઝું સાગરની કેરા સુરથીરે
મેના મોર બપૈયા ટેવ્યા છે મુજ કાન
વાતો કોયલના ટૌકાનો તો કહેતી નથી રે,
સિદ્ધરાજ—ઓડણ આવે તો ઉતારૂં મેડી માળીએરે,
રહેજો મિત્ર સહોદર સર્વ સમધી સાથ,
તમને પ્રીયજનો માનીને નિશદીન પાળશુ રે
જસમા—મારે ઓડોને ઉતરવા જોઇએ ઝુપડીરે
મેડી માળે ચડતા મુજને આવે ફેર
પડતા પગ ભાગે ને કાયા થઇ જાય કુબડી રે
સિદ્ધરાજ—ઓડણ આવો તો પીરસાવું મેવા ચુરમા રે,
ઝુલે હાથી ઘોડા ગુજરપતિને દરબાર,
તને દેખીને હરખાશો ઓડણ ઉરમા રે
જસમા—મારે ઓડણને તો વાળુ જોઇએ ઘેંસના રે
રાજા શું છે મારે હય હાથીનું કામ
દહીંને દુધ મજેના ભારે ભુરી ભેંસનારે,
સિદ્ધરાજ—ઓડણ માગી લ્યોને આછા વાળુ ઓઢણારે,
હીરા માણેક મોતી સોનાના ભંડાર
આવી કંચનવરણી કાયા પર શોભે ઘણારે

જસમા - ઘાયલ ટકશે આછા સાળુ તો ફાટી જશે રે,
નાણું ઘાસ ચણોઠી ગાઠા કંઠે હાર,
પહેરૂં ફુલ તણી માળા તો પરગ્યો ગીઝશે રે

સિધ્ધરાજ—જસમા કહે તું કુજને કેવો છે તારો પતી રે,
તારા જેવી સમજુ નારી નેરે છે,
એના જેવા સુખીયા આ જગમા બીજો નથી રે

જસમા—એવા ઠઠ કરીને કામ કરે મારો પતી રે,
જેનો મોગરામા બહેડ છે બહુ ફુલ
જેની કોદાળીના વાગી ધરતી નજતા રે

સિધ્ધરાજ—જેને કામ કરતા એ ત્યાગ તાગ ભાર,
એના મનમા તારો પુરો નથી વિશ્વાસ
તારી બુઝ ન જાણે જસમા એ તારો ધણી રે

જસમા—રાજા પાપીને ભય લેશ નથી મનમાં રે
મારા પતિને મારા ન પૂર્ણ વિશ્વાસ,
હું તો અન્ય જનોને ભાઈ ગણી રહું આનંદમાં રે,

સિધ્ધરાજ—જસમા રાણીને રજાને હુ તારી કરૂ રે,
મોટા મહારાજથી પણ ન આપે સામો બોલ,
ત ા આગળ હુ નવ અમલ કરવી • ૧૬૩

જસમ — રાજા કાયા ને માયા પર બજી નૃપનુ વસ્યુ રે,
પ્રભુએ જીવ ધર્યો છે જુદો કાયા માય
ભારે ભુપ તણુ પણ તે પર ન ચાલે કશુ રે
સિધ્ધરાજ—જસમા દ્રઢતા તારી દેખી વિસ્મય થાયછે રે,
આવા દંપતીને પણ આખર હોય વિયોગ,
મિથ્યા આ જગના સુખ માટે મન મુઝાયછેરે,
જસમા—રાજા કોઇ ન જાણે કાલે મારૂ શુ થશે રે
એવી અલ્પ જીંદગી માણે આ સૌ લોક
રૂડી રહેણી સુખ પરલોકે પુરણ આપશે રે
એવુ કહીને જસમા ટોપલી લઇ પાછી કરીરે,
રાયે લીધો વળતી પાટણ કેરો પંથ,
થઇ છે જસમાના પતિવ્રતની જેની ખાતરીરે
મિ ૬

સંગીતનો આંકડો.

૧ એકડે એક ગાંધીની રાખો ટેક માગ બધુ સ્વરાજ લેવુ સ્હેલ છે
૨ બગડે બે ગાંધીની બોલો જે મારા
૩ તગડે ત્રણ ગાંધીનુ રાખો પણ મારા
૪ ચોગડે ચાર ગાંધી કરે વિચાર મારા
૫ પાચડે પાચ સત્યને નથી આચ મારા
૬ છગડે છ ગાંધી કુટુબની લાડ મારા
૭ સાતડે સાત પરદેશી કાપડને મારો લાત મારા
૮ આઠડે આઠ ગાંધીજીનો રાખો ઠાઠ મારા

૯ નવડે નવ ગાંધીજીની શીખામણ લઉ મારા
૧૦ એકડે મીંડે દશ ગાંધીજીને આપો જશ મારા
૧૧ બે એકડે અગીઆર સૌ ભાઇ થાઓ તૈયાર મારા
૧૨ એકડે બગડે બાર પડે ગાંધીજીના પોબાર મારા
૧૩ એકડે તગડે તેર પહેરો ખાદી ઘેરઘેર મારા
૧૪ એકડે ચોગડે ચૌદ છોડો સૌ જન તુત મારા
૧૫ એકડે પાંચડે પંદર મળો સ્વરાજની અંદર મારા
૧૬ એકડે છગડે સોળ હવે ખુલી ગયું છે પોલ મારા
૧૭ એકડે સાતડે સત્તર ખાદીનુ પહેરો બખતર મારા
૧૮ એકડે આઠડે અઢાર કાઢો વિદેશીને બહાર મારા
૧૯ એકડે નવડે ઓગણીસ કાઢી નાખો સૌ જણ રીસ મારા
૨૦ બગડે મીંડે વીસ સઉ જન નમાવો શીસ મારા
૨૧ બગડે એકડે એકવીસ સ્વરાજની ઘોડી હેકવી મારા
૨૨ બે બગડે બાવી ભણો સ્વરાજની ચાવી મારા
૨૩ બગડે તગડે તેવી ચરોડા જેલને સેવી મારા
૨૪ બગડે ચોગડે ચોવી ગાંધીની વાટ જોવી મારા
૨૫ બગડે પાંચડે પચીસ સ્વરાજ મળે છે ખચીત મારા
૨૬ બગડે છગડે છવી હવે શુધ્ધ ખાદી વણવી મારા
૨૭ બગડે સાતડે સતાવી તીલક ગયા બીજ વાવી મારા
૨૮ બગડે આઠડે અઠાવી સઉ બંધુની સેવા કરવી મારા
૨૯ બગડે નવડે ઓગણત્રીસ મુકયા ભડવીરેએ શીસ મારા

૩૦ તગડ ત્રી' ત્રીસ પડાવી ડાયરે તા [illegible]સ મારા
૩૧ તગડ એકડ એકત્રીસ કર્યા છે અમલના તત્રી મારા
૩૨ તગડ બગડ બત્રી સઉ ભાઈ કરજો સત્રી મારા
૩૩ એ ત[illegible]ડ તેતત્રી વિદેશીએ લીધા છેતરી મારા
૩૪ તગડ ચોગડ ચોતત્રી જેમ કગગ ખાએ વતરી મારા
૩૫ તગડ પાચડ પાતરી વિદેશી ચીજોને તજવી મારા
૩૬ તગડ છગડ છત્રી ના જાણ્યા તે છેતરાઈ મારા
૩૭ તગડ સાતડ સાડત્રીસ કરે [illegible] [illegible] ચો[illegible]દી મારા
૩૮ ત[illegible]ડ આઠડ આડતરી પહેરો સ્વદેશની કદર મારા
૩૯ તગડ નવડ ઓગણચાળીસ સઉ [illegible] [illegible] [illegible]ની મારા
૪૦ ચો[illegible] મીંડ ચાળી વિદેશી માલ નાખો બાળી મારા
૪૧ ચોગડ એકડ એકતાળી ના પડે [illegible]પક [illegible] [illegible] મારા
૪૨ ચોગડ બગડ બેતાળી જે હાથે પડશે તાળી મારા
૪૩ ચોગડ તગડ તેતાળીસ અધરમી ગયા હારી મારા
૪૪ એ ચોગડ ચુવાળી કહ્યા છે મહારાણાની રીત મારા
૪૫ ચોગડ પાચડ પીસતાળી કહ્યા છે ક્ષત્રીઓની રીત મારા
૪૬ ચોગડ છગડ છેતાળી પ્રભુ જુએ છે તાવી મારા
૪૭ ચોગડ સાતડ સડતાળી અમલદારે દીધા જગાવી મારા
૪૮ ચોગડ આઠડ અડતાળી છેતરો જુઓ વચાવી મારા
૪૯ ચોગડ નવડ ઓગણપચા અમો હિન્દ ભુમીના બચ્યા મારા
૫૦ પચડ મીંડ પચાસ ના દઈએ આસે કરવા મારા

આખા હિન્દુસ્તાનમાં શ્રી સનાતન વિદ્યાર્થી ભવન

રામકૃષ્ણ ગુરૂકુળ

ધર્મ અને વિદ્યાનો પ્રચાર કરનાર એકજ સસ્થાન રામ કૃષ્ણગુરૂ બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિય અને વઇશ્યના ગ્રહસ્થ તથા ગરીબના વિદ્યાર્થીઓને ભણવા અને રહેવાની મોટી સગવડ આ સસ્થાના ખર્ચ મા મદદ કરવી દરેક સજ્જનોને વિનવવામા આવે અને તમામ પ્રકારનુ શિક્ષણ ઉતમ રીતે આપવા અને ગમે તેવા જડ અગર તોફાની બાળકોને સરખી રીતમા લાવવા ખાસ પ્રયત્ન કરવ મા આવે છે પ્રાચિન અને અર્વાચિન પદ્ધતિનુ સગપ્રી કરવામા આવ્યુ છે માટે તમારા બાળકો મોકલી અનુભવ કરો અને બની શકે તે મદદ કરો ને ચોક્કસ લાભ મેળવો હેન્ડબીલ નીયમો અને દાખલફોર્મ વિગેરે મેળવી વ ચો જવાબ માટે ટીકીટ બીડવી જોઈશે

બ્રાન્ચ નબર ૧
રેવડીબજાર અમદાવાદ

વ્યવસ્થાપક
શ્રી સનાતન વિદ્યાર્થી ભવન
રામકૃષ્ણ ગુરૂકુળ
અહેમદાવાદ.

ધી પરમાર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પરમાર હરીલાલ ત્રીકમલાલે છાપ્યું

રીચીરોડ બાલાહનુમાન—અમદાવાદ